

Informační materiál

Pěstounská péče podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 363/2021 Sb., výklad pojmů zprostředkovaná a nezprostředkovaná pěstounská péče

S účinností od 1. 1. 2022 dochází v oblasti dávek pěstounské péče k významným změnám. Tyto změny přináší novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, provedená zákonem č. 363/2021 Sb. (dále jen „ZSPOD“)

Podle § 47a odst. 1 písm. a) ZSPOD se jako **pěstounská péče pro účely části páté ZSPOD** (tedy zejména pro účel dávek pěstounské péče a dohod o výkonu pěstounské péče) **posuzuje osobní péče o dítě poskytovaná osobou pečující.**

Osobou pečující se podle § 2a písm. c) ZSPOD rozumí fyzická osoba,

1. které bylo dítě svěřeno do pěstounské péče, pěstounské péče po přechodnou dobu nebo předpěstounské péče, a to od vykonatelnosti soudního rozhodnutí (předběžného opatření či rozsudku),
2. která osobně pečuje o dítě v průběhu řízení o svěřením dítěte do její pěstounské péče nebo předpěstounské péče nebo o jejím jmenování poručníkem dítěte, pokud bylo zahájeno z moci úřední,
3. která osobně pečuje o dítě, podala-li návrh na svěřením dítěte do její pěstounské péče nebo předpěstounské péče nebo návrh na její jmenování poručníkem dítěte a není-li tato osobní péče o toto dítě zjevně bezdůvodná,
4. která je poručníkem dítěte, jestliže o dítě osobně pečuje¹.

¹ Je třeba vycházet především z ust. § 939 o.z., které říká: ***Je-li poručníkem člověk, který o dítě osobně pečuje tak, jako by mu bylo dítě svěřeno trvale do péče, náleží mu hmotné zabezpečení jako pěstounovi.*** Jde tedy o případy, kdy je poručník osobou naplňující nejen požadavky stran právní ochrany dítěte, ale i stran faktické a fyzické péče o dítě, a není zde jiná osoba, která by o dítě (také) ze zákona pečovala. Poručník je povinen a oprávněn o dítě osobně pečovat přímo ze zákona stejně jako rodiče, a to i když mu soud v rozsudku o poručenství povinnost a právo péče o dítě výslovně neupraví. **Poručníka je proto třeba vždy považovat za osobně pečujícího poručníka, a tudíž za osobu pečující podle § 2a písm. c) bod 4 ZSPOD, s výjimkou případů, kdy:**

1. je rozhodnutím soudu dítě svěřeno do péče jiné osoby nebo do náhradní péče zařízení, nebo
2. dítě má nezletilého rodiče, u kterého soud nerozhodl o pozastavení výkonu povinnosti a práva péče o dítě (§ 868 odst. 1 o.z.), a tento s dítětem a poručníkem žije ve společné domácnosti, nebo

Osobou v evidenci se v souladu s § 2a písm. b) ZSPOD rozumí fyzická osoba, která je krajským úřadem nebo Magistrátem hl. města Prahy vedena v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu podle § 27a odst. 1 až 3 ZSPOD. **Pokud je osobě v evidenci soudem svěřeno do pěstounské péče** (na přechodnou dobu nebo též do dlouhodobé pěstounské péče) **nezletilé dítě, stává se vykonatelností takového rozhodnutí rovněž osobou pečující.**

Podle § 16a odst. 3 ZSPOD vydává pro účely rozhodování o dávkách pěstounské péče a uzavírání dohod o výkonu pěstounské péče na žádost osoby uvedené v § 2a písm. c) bod 2 nebo 3 obecní úřad obce s rozšířenou působností (OÚ ORP), místně příslušný podle trvalého pobytu této osoby vyjádření², v němž uvede, jde-li o osobu

- a) podle § 2a písm. c) bodu 2, **zda tato osoba o dítě osobně pečuje**, nebo
- b) podle § 2a písm. c) bodu 3, **zda tato osoba o dítě osobně pečuje a zda péče této osoby o dítě je nebo není zjevně bezdůvodná.**

Podle § 16a odst. 4 ZSPOD se **osobní péče o dítě považuje vždy za zjevně bezdůvodnou, pokud**

- a) o dítě může osobně pečovat některý z rodičů nebo poručník,
- b) o péči o dítě bylo rozhodnuto a nedošlo k podstatné změně poměrů,
- c) je jí sledován nepoctivý úmysl,
- d) jde o péči osoby, která dítě protiprávně zadržuje, nebo
- e) je zjevným zneužitím práva.

3. dítě má rodiče omezeného ve svéprávnosti v oblasti rodičovské odpovědnosti, u kterého soud rozhodl o zachování povinnosti a práva péče o dítě (§ 868 odst. 2 o.z.), a tento s dítětem a poručníkem žije ve společné domácnosti.

I v případech uvedených v bodě 2. a 3. je třeba poručníka považovat za osobně pečujícího, pokud soud ve výroku rozsudku výslovně poručníkovi povinnost osobní péče o dítě stanoví. Může se tedy stát, že dítě má více osob oprávněných a povinných o něj pečovat – např. nezletilého rodiče, který má ze zákona právo a povinnost osobní péče, a rovněž babičku-poručnici, které soud výslovně právo a povinnost osobní péče stanoví rozsudkem. Takové situace by však měly být spíše výjimečné.

² **Vyjádření o fakticitě péče a o tom, že péče není zjevně bezdůvodná podle § 16a odst. 3 a 4 ZSPOD je vyjádřením ve smyslu Části čtvrté správního řádu.** Vyjádření se vydává **pisemně**. Podle § 154 spr. řádu se ustanovení o lhůtách pro vydání rozhodnutí (§ 71 spr. řádu) použijí přiměřeně, je-li to potřeba. Vydání vyjádření je tedy potřeba bez zbytečného odkladu, není-li to možné, pak zásadně do 30 dnů. Vzhledem k tomu, že bude v řadě případů nezbytné provést ústní jednání i místní šetření, pak až do 60 dnů, to samé platí jde-li o zvlášť složitý případ (srov. § 71 odst. 3 spr. řádu). Vzhledem k zásadním právním následkům v právní sféře účastníka, spojeným s vydáním negativního vyjádření, je zřejmé, že je nezbytné, aby takové vyjádření bylo odůvodněno. To svým způsobem naznačuje i ust. § 155 odst. 3 spr. řádu: *Pokud správní orgán shledá, že nelze vydat vyjádření..., je povinen o tom na požádání písemně uvědomit dotčenou osobu a sdělit důvody, které k tomuto závěru vedly.* Ve vztahu k vyjádření podle § 16a odst. 3 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb. navíc platí, že správní orgán vydává vyjádření vždy (uvede, ... zda péče této osoby o dítě je nebo není zjevně bezdůvodná), tedy i v případě, kdy nelze vydat kladné vyjádření. **Vyjádření podle § 16 odst. 3 a 4 ZSPOD dokládá při podání žádosti krajské pobočce Úřadu práce žadatel.**

Podle § 47a odst. 1 písm. a) ZSPOD se jako **pěstounská péče pro účely části páté ZSPOD** (tedy zejména pro účel dávek pěstounské péče a dohod o výkonu pěstounské péče) **posuzuje osobní péče o dítě poskytovaná osobou pečující.** Pěstounská péče podle ZSPOD tedy není (nemusí být) totožná s pěstounskou péčí podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (o.z.). **Vždy je třeba posoudit 1.) zda jde o osobu pečující podle § 2a písm. c) ZSPOD a 2.) zda je vykonávána osobní péče o dané dítě.** Pro účely části páté ZSPOD je tedy pěstounskou péčí také např. osobní péče vykonávaná v průběhu soudního řízení o svěřeni dítěte do pěstounské péče osobou podle § 2a písm. c) bod 2 a 3 ZSPOD (na základě vyjádření obecního úřadu obce s rozšířenou působností o fakticitě, ev. též důvodnosti osobní péče o dítě v rámci probíhajícího soudního řízení o pěstounské či předpěstounské péči nebo jmenování poručníkem nezletilého dítěte). V některých případech naopak může nastat situace, kdy sice trvá (nebyl zrušen či změněn) rozsudek o svěřeni nezletilého dítěte do pěstounské péče (tedy trvá pěstounská péče podle o.z.), ale osobní péče o dítě již není pěstounem vykonávána a nejedná se tudíž o pěstounskou péči podle ZSPOD.³

Pro posouzení, zda osobě pečující náleží odměna pěstouna nebo příspěvek při pěstounské péči, je zásadní rozdělení pěstounské péče na zprostředkovanou a nezprostředkovanou podle § 47a odst. 1 písm. b) nebo c) ZSPOD. Osobám, které mají dítě ve zprostředkované pěstounské péči, náleží za péči

³ *Příklad: Nezletilá byla 5 let v pěstounské péči prarodičů, matka si postupně upravila poměry a stála o vrácení dcery do své péče. Nezletilá k matce nejdříve chodila na návštěvy, poté i na delší návštěvy přes víkendy a prázdniny, následně se k matce se souhlasem všech zúčastněných, včetně OSPOD dítěte, koncem srpna přestěhovala. Rozsudek o pěstounské péči byl však pravomocně zrušen až v lednu následujícího roku. Od předání dlouhodobé osobní péče o nezletilou prarodičům (srpen) zaniká pěstounská péče podle ZSPOD a nárok na dávky pěstounské péče, rovněž zanikají ze zákona práva a povinnosti dle § 47a odst. 2 ZSPOD, a tedy i dohoda o výkonu pěstounské péči či správní rozhodnutí dle § 47b ZSPOD.*

Nicméně **obecně platí, že je předpokládán soulad právního a faktického stavu ohledně osobní péče o svěřené dítě** (osobní péči vykonává osoba pečující, která má dítě svěřeno do pěstounské péče). V případě, že pěstoun předává svěřené dítě do dlouhodobé osobní péče jiné osobě, která má zájem převzít dítě do své trvalé péče, by toto mělo být v souladu s IPOD, s vědomím OSPOD a doprovázející organizace a je třeba o tom uvědomit Úřad práce ČR. Doporučujeme vyhotovit o takovém předání **záznam**. Pokud nebude možné takto určit, kdy přesně došlo k zániku osobní péče o dítě, ačkoli není sporu o tom, že se dítě již ve faktické osobní péči osoby, která je podle soudního rozhodnutí o něj oprávněna a povinna pečovat, nenachází, odejme krajská pobočka Úřadu práce dávky pěstounské péče, pokud se **dítě alespoň celý kalendářní měsíc ve faktické péči osoby oprávněné a povinné pečovat nenacházelo**. V případě zániku postavení osoby odpovědné za výchovu díky svěřeni dítěte do péče jiné osoby nebo zařízení soudním rozhodnutím (též předběžným opatřením) je třeba při posouzení zániku postavení osoby pečující vycházet z vykonatelnosti soudního rozhodnutí (vykonatelností např. předběžného opatření, kterým se dítě umísťuje do diagnostického ústavu, zaniká postavení osoby odpovědné za výchovu dítěte, resp. osoby pečující a zaniká pěstounská péče dle ZSPOD).

o toto dítě odměna pěstouna podle § 47i a násl. ZSPOD. Za péči o dítě v nezprostředkované pěstounské péči náleží osobě pečující příspěvek při pěstounské péči dle § 47ja ZSPOD.

Podle dlouhodobě platné legislativy je totiž možné dítě získat do pěstounské péče pouze

- 1) **jakožto osoba dítěti nebo jeho rodině příbuzná nebo blízká** - v takovém případě se podává přímý návrh k soudu na svěřeni dětí do pěstounské péče, zprostředkování je vyloučeno (viz § 20 odst. 3 písm. b) ZSPOD: „*Zprostředkování pěstounské péče se neprovádí, podala-li návrh na svěřeni dítěte do pěstounské péče fyzická osoba dítěti příbuzná nebo fyzická osoba blízká dítěti nebo rodině.*“), nebo
- 2) **v rámci procesu zprostředkování pěstounské péče** - po absolvování příprav k přijetí dítěte do rodiny a odborného posouzení je daná osoba zařazena do evidence pro zprostředkování náhradní rodinné péče a následně vybrána jakožto vhodný náhradní pečovatel pro konkrétní, zcela cizí dítě ze strany oprávněných subjektů, kterými jsou krajské úřady (a do r. 2013 to bylo také MPSV, resp. okresní úřady do r. 2000).

Každá z těchto forem náhradní rodinné péče má svá specifika, jak co do posouzení vhodnosti náhradního pečovatele a dětí v rodině žijících, tak dětí svěřovaných. Svěřeni dítěte do péče osobám, které jsou dítěti příbuzné nebo blízké (zná se s nimi, mají spolu vztah) má přednost před zprostředkováním náhradní rodinné péče zejména z důvodu zachování přirozených vazeb a pro dítě známého prostředí. Pokud se nemůže dítěte ujmout žádná osoba příbuzná nebo blízká, přichází na řadu zprostředkování náhradní rodinné péče, kdy krajský úřad (před rokem 2013 též MPSV) vybírá pro dítě vhodné zájemce z evidence proškolených, odborně posouzených a prověřených osob.⁴

Toto by se mělo od ledna 2022 odrážet rovněž v nároku na finance poskytované státem náhradním rodinám – zprostředkování pěstouni budou mít nadále nárok na odměnu pěstouna, která bude i nadále pro účely daní a zdravotního a sociálního pojištění brána jakožto příjem ze závislé činnosti, **nezprostředkovaní pěstouni budou mít nárok na**

⁴ Žádost o zařazení do evidence pro zprostředkování náhradní rodinné péče se podává u obecního úřadu obce s rozšířenou působností, tento provede prvotní úkony dle § 21 odst. 5 zákona o SPOD. Samotné odborné posouzení provádí krajský úřad – posuzuje se bezúhonnost žadatele a společně posuzovaných osob, schopnost dětí žijících v domácnosti žadatele přijmout dítě do rodiny, posuzuje charakteristika osobnosti žadatele, psychický stav, zdravotní stav, jenž zahrnuje posouzení, zda zdravotní stav žadatele z hlediska duševního, tělesného a smyslového nebrání dlouhodobé péči o dítě, předpoklad vychovávat dítě, motivace, která vedla k žádosti o zprostředkování osvojení či pěstounské péče, stabilita manželského vztahu a prostředí v rodině, sociální prostředí, zvláště bydlení a domácnost, etnické, náboženské a kulturní prostředí žadatele, popřípadě další skutečnosti rozhodné pro osvojení dítěte nebo jeho svěřeni do pěstounské péče. Žadatelé absolvují pohovory se sociálními pracovníky, sociální šetření, psychologické posouzení apod. Dále žadatel absolvuje přípravu k přijetí dítěte do rodiny (témata jsou dána vyhláškou č. 473/2012 Sb.) v rozsahu minimálně 48 hodin (u PPPD 72 hodin), součástí odborné posouzení je také zhodnocení této přípravy. Posuzuje se rovněž schopnost spolupráce s odborníky a s biologickou rodinou potenciálně svěřeného dítěte. Celý proces trvá od 6 měsíců do zhruba 1 roku. Pokud je rozhodnutí krajského úřadu kladné, jsou žadatele zařazeni do evidence pro zprostředkování pěstounské péče a čekají až budou osloveni krajským úřadem, že byli vybráni jako vhodní náhradní pečovatelé pro konkrétní dítě. Na základě **oznámení o vhodnosti** se s dítětem a jeho situací seznamují, následně mohou podat návrh na svěřeni dítěte do (před)pěstounské péče, o kterém rozhoduje soud.

příspěvek při pěstounské péči. Dávky poskytované na děti se nijak nemění – příspěvek na úhradu potřeb dítěte zůstává zachován, změna je pouze u financí náležejících samotným pěstounům.

Zprostředkovanou pěstounskou péčí se dle § 47a odst. 1 písm. b) ZSPOD rozumí:

1. pěstounská péče poskytovaná dítěti osobou pečující **po doručení oznámení o vhodnosti této osoby stát se pěstounem tohoto dítěte** podle § 24 odst. 2 písm. a) a odst. 3 ZSPOD (zájemce o pěstounskou péči byl krajským úřadem po absolvování odborného posouzení a příprav k přijetí dítěte do rodiny zařazen do příslušné evidence a následně vybrán jako vhodný pěstoun pro konkrétní dítě),
2. **pěstounská péče na přechodnou dobu** (osoba je zařazena v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu a je jí svěřeno dítě do přechodné pěstounské péče),
3. **pěstounská péče poskytovaná sourozenci dítěte svěřeného do pěstounské péče podle bodu 1, je-li poskytovaná toutéž osobou pečující** (zde je pěstounskou rodinu možné považovat za osoby blízké z titulu péče o sourozence a je možné podat návrh přímo na soud, nemusí dojít k „párování“ ze strany krajského úřadu).

Za nezprostředkovanou pěstounskou péčí se dle § 47a odst. 1 písm. c) ZSPOD považuje pěstounská péče, která nespadá pod pěstounskou péči zprostředkovanou podle § 47a odst. 1 písm. b) ZSPOD. Jedná se o pěstounskou péči, kdy je dítě v osobní péči osoby příbuzné nebo blízké, případně si pěstoun sám dítě vybral (musel k němu mít blízký vztah) a požádal o jeho svěřením do své pěstounské péče. V těchto případech nedošlo ze strany krajského úřadu k „napárování“ ke zcela neznámému dítěti a k písemnému vydání oznámení o vhodnosti pěstouna ke konkrétnímu dítěti, ale o dítě je pečováno v rámci širší rodiny či komunity.

Že jde o **zprostředkovanou pěstounskou péči** prokáže osoba pečující dokumentem „**Oznámení o vhodnosti**“, vydaným příslušným krajským úřadem podle § 24 odst. 2 písm. a) a odst. 3 ZSPOD (do 31. 12. 2012 zprostředkování provádělo též MPSV ČR, tudíž oznámení o vhodnosti byla vydávána také ze strany MPSV ČR. Do roku 2000 o zprostředkování rozhodovaly okresní úřady. Zároveň

platí, že oznámení o vhodnosti nemá předepsanou formu, musí však být písemné. Tedy bude stačit i např. e-mail či jiný dokument, ze kterého bude zřejmé, že kompetentní orgán – krajský úřad, MPSV ČR do 2013 či okresní úřad do r. 2000 - vybral pro konkrétní dítě konkrétní žadatele). **Oznámení o vhodnosti musí předložit osoba pečující ke každému dítěti, kterému poskytuje zprostředkovanou pěstounskou péči.**

Namísto oznámení o vhodnosti (zejména v případech, kdy nelze takové oznámení dohledat) **je možné vycházet z jiných dokumentů, zejména veřejných listin – soudních či správních rozhodnutí⁵ o pěstounské, resp. předpěstounské péči či jmenování poručníkem.** Pokud je z odůvodnění rozhodnutí zřejmé, že daní žadatelé byli vybráni jako vhodní náhradní pečovatelé pro konkrétní dítě, které je svěřováno do předpěstounské, pěstounské či poručenské péče příslušným správním orgánem (tedy krajským úřadem, do roku 2013 též MPSV ČR nebo do roku 2000 okresním úřadem), je možno vycházet z doloženého rozhodnutí. Posouzení je pak jednodušší u rozhodnutí z let 2002 až 2013, neboť podle § 45b zákona č. 94/1963 Sb., o rodině (ve znění od 1. 4. 2000 do 31. 12. 2013) bylo uvedeno, že před rozhodnutím o svěřením dítěte do pěstounské péče je soud povinen vyžádat si vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí o tom, zda ten, kdo se má stát pěstounem, je osobou vhodnou pro výkon této péče, přičemž podle § 18 ZSPOD účinného před 1. 1. 2013 takové vyjádření podával soudu krajský úřad, jestliže zprostředkoval svěřením dítěte do pěstounské péče nebo ministerstvo, jestliže zprostředkovalo svěřením dítěte do pěstounské péče (do 31. 12. 2012).⁶ Tedy u pěstounských péčí, které byly **zprostředkovány** po 1. 1. 2002 do konce roku 2013 bude rozsudek obsahovat v odůvodnění, že **byl proveden důkaz vyjádřením krajského úřadu (popř. ministerstva), protože kraj nebo ministerstvo toto povinné vyjádření vydávalo pouze a výhradně tehdy, když pěstounskou péči zprostředkovalo.** Naopak v případě, kdy by v rozhodnutí byla zmínka pouze o vyjádření okresního úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností, znamenalo by to, že jde o pěstounskou péči nezprostředkovanou (část věty za

⁵ Do 31.12.2013 rozhodovaly o předpěstounské péči orgány sociálně-právní ochrany dětí (obecní úřady obcí s rozšířenou působností) ve správním řízení podle § 45b odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve spojení s § 19 odst. 2 písm. b) ZSPOD ve znění účinném do 31. 12. 2013.

⁶ Dle § 18 ZSPOD účinného od 1. 4. 2000 do 31. 12. 2001 Ministerstvo podává vyjádření podle zvláštního právního předpisu (§ 45b ZoR) soudu v řízení o svěřením dítěte do pěstounské péče, do 1. 4. 2000 platil obdobný § 15 odst. 1 část před středníkem zák. č. 50/1973 Sb., o pěst. péči: *Před rozhodnutím o svěřením dítěte do pěstounské péče si soud vždy vyžádá vyjádření příslušného orgánu příslušného podle místa bydliště občana, jemuž má být dítě svěřeno do pěstounské péče, zejména o tom, zda jde o občana vhodného pro výkon této péče.*

středníkem § 18 to ostatně také jasně stanovovala: „v ostatních případech podává toto vyjádření okresní úřad / v ostatních případech podává toto vyjádření obecní úřad obce s rozšířenou působností“, ostatní případy jsou vždy právě ty případy, kdy pěstounskou péči nezprostředkoval krajský úřad, popř. ministerstvo).⁷

V případě, že z pohledu občanského práva dojde ke změně formy pěstounské péče u téže osoby pečující a téhož svěřeného dítěte, kdy z pohledu sociálně-právní ochrany dětí šlo u předchozí formy o „pěstounskou péči zprostředkovanou“, **je třeba na pokračující osobní péči nadále pohlížet jako na zprostředkovanou**, neboť novým soudním rozhodnutím se nezakládají zcela nové skutečnosti, ale z pohledu práva sociálně-právní ochrany dětí jde pouze o formální změnu, **faktické postavení stran právního poměru - osoby pečující a svěřeného dítěte – trvá**. To platí pro všechny případy „forem“, zmíněných zejm. v ust. § 2a písm. c) ZSPOD. Tedy je třeba pěstounskou péči považovat vždy za zprostředkovanou, pokud se osoba pečující stala takovou osobou nejprve proto, že

- a) po doručení oznámení o vhodnosti stát se pěstounem a po podání návrhu k soudu dítě ještě před soudním rozhodnutím převzala se souhlasem zákonného zástupce dítěte do faktické péče, a teprve s odstupem soud toto převzetí „potvrdil“ meritorním svěřením dítěte do péče téže osoby pečující,
- b) jí bylo dítě svěřeno do předpěstounské péče, a následně soud rozhodl o změně formy svěřením na péči pěstounskou,
- c) jí bylo dítě svěřeno do pěstounské péče a následně soud rozhodl o jejím jmenováním poručníkem svěřeného dítěte,
- d) byla poručníkem dítěte a v souvislosti se zánikem funkce poručníka jí soud svěřené dítě svěřil do péče předpěstounské nebo pěstounské,

⁷ 3. vydání Komentáře k SPOD JUDr. Burdové a JUDr. Novotné, Linde Praha 2007, k § 18, str.70:

*V § 45b a § 70 zákona o rodině se soudu ukládá, aby si při rozhodování o svěřením dítěte do pěstounské péče... vyžádal vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany. Ustanovení § 18 zákona určuje, že tímto orgánem je krajský úřad, Ministerstvo práce a sociálních věcí a též obecní úřad obce s rozšířenou působností, které budou ve svém vyjádření vycházet z dokumentace a evidence vedené pro účely zprostředkování...pěstounské péče. **Přitom vyjádření podle zákona o rodině bude podávat ministerstvo jen v případě, že ministerstvo bude... pěstounskou péči zprostředkovávat, a v případech, kdy bude zprostředkovávat... pěstounskou péči krajský úřad, je příslušný k vydání stanoviska tento úřad. Ve všech ostatních případech, tj. kdy dochází... ke svěřením dítěte do pěstounské péče bez zprostředkovatelské účasti orgánu sociálně-právní ochrany, se bude vyjadřovat obecní úřad obce s rozšířenou působností, který má k dispozici potřebné údaje o dítěti, ale i o žadatelích, popřípadě má možnost si údaje, potřebné k vyjádření, zjistit.***

- e) dítěti poskytovala pěstounskou péči na přechodnou dobu a následně soud rozhodl o změně formy péče na předpěstounskou péči, pěstounskou péči (tzv. dlouhodobou) nebo tuto osobu jmenoval poručníkem.

Podstatné je tedy nepřerušené trvání vztahu téže „osoby pečující“ (ve smyslu § 2a písm. c) ZSPOD) a „svěřeného dítěte“ ve smyslu ZSPOD, naopak změny právní formy takové péče ve smyslu občanského práva hmotného pro účely sociálně-právní ochrany dětí podstatné nejsou. Trvajícím „pěstounská péče“ ve smyslu § 47a odst. 1 písm. a) ZSPOD poskytovaná toutéž osobou pečující stejnému svěřenému dítěti, zůstává „zprostředkovanou pěstounskou péčí“ ve smyslu § 47a odst. 1 písm. b) ZSPOD i tehdy, pokud se hmotněprávní důvody (formy) takové péče, vyjmenované v § 2a písm. c) bodech 1. až 4., v průběhu trvání takové péče mění, a to případně i opakovaně.

Za zprostředkovanou pěstounskou péči (ve smyslu zákona o SPOD a pro účely dávek pěstounské péče) je třeba považovat také pěstounskou péči vykonávanou společně manželem zprostředkovaného pěstouna, byť on sám původně zprostředkován dítěti jako náhradní rodič nebyl. Jde o např. o situace, kdy:

- o zprostředkování pěstounské péče žádá jen jeden z manželů (nutný je ale souhlas i druhého manžela), je zařazen do příslušné evidence a je mu doručeno oznámení o vhodnosti vůči konkrétnímu dítěti, následně je ale podán návrh na svěřením tohoto dítěte do společné péče obou manželů a takto i soud rozhodne,
- zprostředkovaná pěstounka se vdá a dojde ke svěřením dítěte (původně do pěstounské péče jen paní) do společné pěstounské péče manželů (ev. nastaly důvody pro jmenování poručníka, tudíž dítěti byli jmenováni oba manželé společnými poručníky),
- dítě bylo svěřeno do přechodné pěstounské péče osobě v evidenci, šlo tedy o zprostředkovanou pěstounskou péči, následně došlo ke svěřením tohoto dítěte do společné (dlouhodobé) pěstounské péče obou manželů, o odměnu pěstouna žádá manžel, kterého je nutné považovat rovněž za pěstouna zprostředkovaného.

Zda jde o zprostředkovanou či nezprostředkovanou pěstounskou péči se posuzuje vždy vůči každému dítěti samostatně⁸. Mohou tedy nastat kombinace obou forem pěstounské péče.

⁸ Např. manželé prošli procesem odborného posouzení ze strany krajského úřadu a byli zařazeni do evidence pro zprostředkování pěstounské péče. Následně byli vybráni krajským úřadem jakožto vhodní náhradní rodiče pro konkrétní dítě, kterému krajský úřad zprostředkoval náhradní rodinnou péči. Na základě oznámení o vhodnosti podle § 24 odst. 2 písm. a) a odst. 3 zákona o SPOD došlo k seznámení manželů a dítěte, následně manželé podali návrh na svěření nezletilého do předpěstounské péče, soud jim vyhověl, posléze došlo ke svěření do péče pěstounské. Za péči o toto dítě manželům (resp. jednomu z nich dle dohody) náleží odměna pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. a) zákona o SPOD. Následně se manželé ujali péče o syna své sousedky, která byla hospitalizovaná v nemocnici. Chlapce znali od narození, mají spolu vybudován vztah. Zdravotní stav jeho matky se nelepšil a nikdo jiný z chlapcovy rodiny jej do péče nemohl převzít. Manželé tedy požádali o svěření chlapce do své pěstounské péče – vůči tomuto dítěti jsou nezprostředkovaní pěstouni a k odměně pěstouna za dítě ve zprostředkované pěstounské péči budou pobírat příspěvek při pěstounské péči za péči poskytovanou synovi sousedky. Na obě děti pak příspěvek na úhradu potřeb dítěte.